

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
95 – ї
підсумкової наукової конференції
професорсько-викладацького персоналу
БУКОВИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
(присвячена 70-річчю БДМУ)**

17, 19, 24 лютого 2014 року

Чернівці – 2014

УДК 001:378.12(477.85)
ББК 72:74.58
М 34

Матеріали 95 – її підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету – присвяченої 70-річчю БДМУ (Чернівці, 17, 19, 24 лютого 2014 р.) – Чернівці: Медуніверситет, 2014. – 328 с. іл.

ББК 72:74.58

У збірнику представлені матеріали 95 – її підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету – присвяченої 70-річчю БДМУ (Чернівці, 17, 19, 24 лютого 2014 р.) із стилістикою та орфографією у авторській редакції. Публікації присвячені актуальним проблемам фундаментальної, теоретичної та клінічної медицини.

Загальна редакція – професор, д.мед.н. Бойчук Т.М., професор, д.мед.н. Івашук О.І., доцент, к.мед.н. Безрук В.В.

Наукові рецензенти:

доктор медичних наук, професор Андрієць О.А.
доктор медичних наук, професор Давиденко І.С.
доктор медичних наук, професор Дейнека С.Є.
доктор медичних наук, професор Денисенко О.І.
доктор медичних наук, професор Заморський І.І.
доктор медичних наук, професор Колоскова О.К.
доктор медичних наук, професор Коновчук В.М.
чл.-кор. АПН України, доктор медичних наук, професор Пішак В.П.
доктор медичних наук, професор Польовий В.П.
доктор медичних наук, професор Слободян О.М.
доктор медичних наук, професор Ташук В.К.
доктор медичних наук, професор Ткачук С.С.
доктор медичних наук, професор Тодоріко Л.Д.
доктор медичних наук, професор Шаплавський М.В.

ISBN 978-966-697-533-4

© Буковинський державний медичний
університет, 2014

international relational and political science as Ukraine is expecting the Association Agreement signing with the European Union there.

This topic is of a great interest for international and Ukrainian students who are aware of the current political situation in Ukraine – both internal and external – and are willing to discuss the mentioned issue during the extra-curricular hours of studying. The proposed abstract of the research considers the main choice faced Ukraine on the eve of Summit in Vilnius. It is aimed at foreign students' formation of the general idea of the objective realities concerning integration strategies of Ukraine. Its main statements also may be used for Ukrainian students' classes on history of Ukraine and political science. The author defines the following tasks of the proposed research: 1) to consider the background for the foreign policy choice faced Ukrainian political establishment, its preconditions and historical roots; 2) to analyze the alternatives for the mentioned choice within the integration initiatives existing for Ukraine: the EU or the Customs Union; 3) to underline the significance of the European vector for Ukraine.

The object of study is foreign policy of Ukraine in terms of integration processes at the current period. The subject is the main choice concerning Ukrainian foreign policy vector that is to be made in autumn 2013 in Vilnius. According to the defined tasks, object and subject as for the theoretical approach to the research we consider *Complex Interdependence (CI) Theory* developed by Robert Keohane and Joseph Nye as the concept to be applied for the Ukrainian context research in terms of relations in the geopolitical triangle the European Union – Ukraine – Russian Federation.

The geopolitical position of Ukraine has always determined peculiarities of its foreign policy vectors and the potential allies and posed a choice of integration strategies in political, economic, social and cultural areas. Looking back to the historical roots, the main two vectors – East and West – are arising which still Ukrainian leading political establishment faces. After Ukraine proclaimed its independence on August 24, 1991, Ukrainian official political line was turned to the West, adherent to European and Euro-Atlantic integration, distinguished it among the key national interests. Admittedly, the Atlantic component of the integration was excluded from the Ukrainian foreign policy priorities, but the European one is still being kept and assigned in the main Ukrainian national law providing foundations for domestic and foreign policy of Ukraine. Meanwhile at the current moment the alternative between two vectors – western and eastern – is still arising and most probably stronger than ever before. The most-discussed choice faced by Ukraine can be expressed as the following: *the European Union and the Eurasian Union*. And if the European Union is an initiative with long democratic western traditions and well-defined values, the Eurasian Union is a „soon to be created” project that has been launched with the first step of integration within the post-soviet area – the Customs Union. As the President of Ukraine, Victor Yanukovich said „Ukraine lies between two monsters – the European Union and Russia”.

The warm welcome to the Customs Union was addressed to Ukraine, transforming into the perspective to become an equal partner in the Eurasian Union after 2015. Since August of 2013 this warm welcoming has changed mostly to threats and challenges. By implementing trade sanctions against Ukraine in August 2013 and blocking import of Ukrainian goods, official Moscow demonstrated possible consequences of Vilnius summit for Ukraine.

Whereas signing the for Ukraine would be a symbolic insurance against coming back to Russia's sphere of influence, as many experts consider. Also the agreement could be an instrument for Ukraine's modernization and deep economic integration into the single market of the EU. The significance of the document signing in Vilnius is also defined by the fact that it wouldn't be just an agreement concerning the liberalization in trade of goods – it's going to be a „deep and comprehensive” agreement providing also the liberalization of services trade and capital movements and to a certain extent – the labour movement. It is also providing a major adaptation to the European regulatory legislation in Ukraine in the areas of transport, energy, services, agriculture, etc. And what is of the greatest significance, the agreement between the EU and Ukraine will be based on the recognition of the European identity of Ukraine.

Вахоцький М.М.

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ ПОЗИТИВНОГО МИСЛЕННЯ ЯК ОСНОВИ АМЕРИКАНСЬКОГО СВІТОСПРИЙНЯТТЯ

Кафедра іноземних мов

Буковинський державний медичний університет

Позитивне мислення визначають як ментальне ставлення, спрямоване на думки, слова та образи, що сприяють щастю, оптимізму, здоров'ю, радості та успішному завершенню будь-якої дії чи ситуації. Воно набуло популярності у США і стало американською переважаючою емоційною ідеологією, соціально очікуваною та прийнятною поведінкою. Якщо культуру у широкому розумінні розглядати як запрограмовану модель колективної поведінки, позитивне мислення можна вважати американським „культурним сценарієм”.

Позитивне мислення – це вміння людини перетворювати мінуси у будь-якій життєвій ситуації в плюси. Раніше таких людей називали оптимістами, і це вважалося вродженою якістю людини. Зараз же позитивне мислення, завдяки вільному доступу до літератури з даної тематики, може виховати в собі практично будь-яка людина. Також пріоритетним такий тип мислення вважається в діловій сфері, оскільки люди, які мають його, працюють з більшою продуктивністю.

Особливості англійської мови Америки та її культури, які є винятково важливими для тих, хто вивчає цю мову, є результатом більш ніж 300-річної історії, що розпочинається у 1620 році з прибуттям пілігримів на кораблі *Mayflower*. На новому континенті, куди вони втекли з рідних місць від тиранії і релігійних переслідувань, їм довелося починати життя з нуля.

Американська ментальність вже давно є предметом пильної уваги великого числа мислячих людей у Старому і Новому Світі. Одним із таких людей в останні 50 років був досить впливовий протестантський активіст – нью-йоркський пастор *Норман Вінсент Піл*, книга якого *“The Power of Positive Thinking”* (“Сила позитивного мислення”), видана в 1952 році, стала відразу бестселером, а її назва – крилатою фразою. Згідно з автором цієї книги, в американцях з раннього дитинства закладені віра в силу “позитивного мислення”, оптимістичний настрій і доброзичливе відношення до людей. Так, бувають в житті скрутні ситуації, але, зрештою, *everything will work out*, все налагодиться, все буде добре. Американці намагаються закріпити в мові своє оптимістичне ставлення до життя. Якщо людина ледь не відправилася на той світ, то вона пройшла кризу “життєстверджуюче випробування” (*a life-affirming experience*). Товари, які ледь удається продати за півціни, називають не “неліквідами”, а “не найбільш оптимальним асортиментом”: *minor flaws / imperfections / defects*.

Привітши свого маленького синочка на дитячий майданчик, американська мама не каже йому: “Дивися, не впади”, “Обережно, не забруднився”, а відпускає його з побажанням: “*Have fun*” (“Розважайся!”), “*You can do it!*” (“Ти зможеш, давай!”).

Труднощі – не привід для відчаю; це – виклик, який треба зустрічати з відкритим забралом. Те, що все в житті можна виправити, точно передається і фразою *Скарлетт О'Хара* у фільмі знятому за знаменитим романом *Маргарет Мітчелл “Gone with the Wind”* (“Віднесені вітром”): “*Tomorrow is another day*” (“Новий день – інші турботи”, “Завтра буде новий день”). Підтекст у цій фразі був, звичайно, життєстверджуючим: завжди знайдеться рішення, здатне виправити будь-яке положення, все залежить від самої людини.

Мовний пласт, що з'явився у англійській мові американців і пов'язаний з “позитивним мисленням” вартий уваги лінгвістів і їхнього детального вивчення. Такі дослідження допомогли б тим, хто збирається використовувати свої знання англійської мови для спілкування з американцями.

В основі когнітивної моделі концепту “позитивне мислення” лежить лексема *positive* “позитивний”, яку словник визначає як *optimistic, confident, helpful, forward-looking, beneficial, effective, useful, progressive, productive, worthwhile, constructive, pragmatic, supportive, promising, welcome, encouraging* та ін. Густина лексико-семантичних засобів передачі концепту позитивного мислення свідчить про його важливість у системі світосприйняття. Отже, лексема *positive* виконує своєрідну роль гіпероніма у наступній парадигмі семантично споріднених значень: *hopeful; buoyant; sanguine; practical; efficacious; favorable; enthusiastic; good; approving; reassuring; corroborative; affirmative; certain; sure; convinced; satisfied; assured; doubt; definite; real; clear; firm; direct; active; actual; decisive; clear-cut; perfect; right; good; pleasing; favorable; heartening*.

Культуру, у широкому смислі, трактують як процес, спосіб сприйняття, інтерпретації, відчуття та перебування у світі. Попередньо зібраний емпіричний матеріал свідчить про те, що позитивне мислення “вплетене” у зразки мовної поведінки, починаючи від дітей початкової школи та закінчуючи промовами президентів.

Отже, як свідчать матеріали дослідження, ідеологія позитивного мислення формує сприйняття людиною світу і розуміння суспільства, а також особливим чином регулює соціальні практики та взаємовідносини у соціальному світі.

Вилка Л.Я., Гелецька А.І.

МЕТОД ПРОЕКТІВ ЯК ОСНОВА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Кафедра суспільних наук та українознавства

Буковинський державний медичний університет

Приведення освітньої системи України у відповідність до європейських стандартів є першочерговим та одним із стратегічних завдань у ході реформування вищої освіти. Це вимагає реалізації нових принципів організації навчального процесу, актуалізації змісту освіти, застосування нових технологій навчання, формування нового типу відносин між викладачем і студентом та ін. В цьому контексті особливого значення серед новітніх технологій навчання набуває метод проектів.

Метод проектів в освіті – це дидактичний засіб активізації пізнавальної діяльності студентів, розвитку креативності і одночасно формування певних особистісних якостей. Три «кита», на яких тримається ця технологія, це – самостійність, діяльність, результативність. Метод проектів відноситься до технологій, які присвячені особистісно-орієнтованому підходу в навчанні української мови як іноземної. Метод проектів дозволяє більш ефективно здійснювати основну мету навчання української мови як іноземної – формування і розвиток комунікативної компетенції, а саме навчання практичному володінню українською мовою як іноземною. Проектна робота допомагає подолати прогалину між вивченням мови та користуванням нею, заохочуючи студентів до того, щоб вони вийшли за межі аудиторії ВНЗ та перенеслися у практичне середовище. Ось чому вона є цінним способом реального використання комунікативних умінь, набутих в аудиторії. На відміну від традиційного вивчення мови, де всі завдання

підготовлені викладачем, проектна робота покладає відповідальність за своє власне навчання на самих студентів. Проектна робота у різних її формах має певні спільні характерні риси.

Метод проектів дозволяє вирішити низку важливих завдань: зосередженість на вивченні змісту, а не конкретних мовних одиниць. Центром уваги проектів є життєві питання і теми, що викликають професійний інтерес у студентів; орієнтованість передусім на студента, і перед усе враховуються його інтереси, життєвий досвід та індивідуальні здібності. Викладач відіграє важливу роль, пропонуючи свою підтримку та рекомендації впродовж усього процесу, і його роль змінюється від контролера до рівноправного партнера і консультанта, від спостерігача до координатора; співпраця, а не конкуренція. Студенти можуть працювати самостійно, у парах, у невеликих групах, або ж усією групою, щоб завершити проект, обмінюючись ресурсними матеріалами, ідеями та досвідом упродовж виконання проекту; інтеграція вмінь та обробка інформації з різних джерел, віддзеркалюючи життєві практичні завдання, з якими студенти зіткнуться у майбутньому професійному середовищі; результативність, кінцевий продукт, яким можна поділитися з іншими, що надає проекту реального значення; мотивованість, стимул, емоційна піднесеність, захопленість. Вона, як правило, зміцнює впевненість студентів, самоповагу та самостійність, а також сприяє удосконаленню мовленнєвих умінь студентів, поглибленню знань з предмета і розвитку пізнавальних здібностей; створення максимально сприятливих умов для розкриття та виявлення творчих здібностей. Цінність методу проектів, однак, полягає не лише в кінцевому продукті, але й у процесі руху до кінцевого результату. Таким чином проектна робота орієнтується як на процес, так і на продукт, створюючи можливості для студентів розвивати швидкість і точність мовлення на різних етапах проекту.

Повномасштабний проект передбачає чотири основні етапи: 1 етап – планування роботи в аудиторії. Обговорюються зміст і рамки проекту, а також прогноуються конкретні мовленнєві потреби. Розробляються та обговорюються правила групової роботи. Приймаються рішення щодо способів збору необхідного матеріалу, запрограмованих співбесід та візитів. Створюються проектні групи, розподіляються ролі кожного студента проектної групи. Усвідомлюються студентами етапи проекту і критерії оцінювання. 2 етап – виконання проекту. Зазвичай, на цьому етапі діяльність виходить за межі аудиторії. Головна задача – збір інформації, обробка та аналіз даних. Відбувається ознайомлення з методикою роботи над проектом і аутентичним матеріалом. Викладач слідкує за роботою проектних груп, обговорює, допомагає в плануванні, створює комфортне середовище для кожного, сприяючи розвитку мотивації навчання. 3 етап – презентація проекту. Спосіб презентації буде в значній мірі залежати від кінцевого продукту: чи це буде схема, буклет, постери, соціологічні опитування, комп'ютерні презентації. 4 етап – оцінка проекту, аналіз та моніторинг роботи. Цей етап передбачає дискусії, аналіз роботи в групах, обговорення результатів, підведення підсумків роботи над проектом.

Отже, до переваг проектної діяльності можна віднести фактор набуття студентами вмінь планувати свою роботу, використовувати різні джерела інформації, самостійно відбирати і накопичувати матеріал, аргументувати думку, спираючись на факти, приймати рішення, встановлювати та підтримувати контакти, створювати «кінцевий продукт» та презентувати його перед аудиторією, давати оцінку своїй роботі та роботі інших учасників проекту. У процесі роботи студенти усвідомлюють практичну значущість вивчення української мови як іноземної, можуть на практиці перевірити свій рівень володіння нею. Цей факт є суттєвим стимулом для подальшого поглиблення та вдосконалення своїх знань.

Войткевич Н.І.

СПОСОБИ ПЕРЕДАЧІ УКРАЇНСЬКОГО ПРИКМЕТНИКА «ДИТЯЧИЙ» АНГЛІЙСЬКИМИ ВІДПОВІДНИКАМИ В МЕДИЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Кафедра іноземних мов

Буковинський державний медичний університет

Увага до передачі українського прикметника «дитячий» англійськими відповідниками викликана, в першу чергу, певними лексичними труднощами, обумовленими стилістичними особливостями офіційно-ділового стилю, багатозначністю англійських слів, а також особливостями словотвору та термінотворення в англійській мові. Крім того, певні складності пов'язані з розбіжностями лексичних та граматичних явищ в системах української та англійської мов, оскільки спосіб передачі в перекладі граматичних форм і конструкцій нерідко залежить від їхнього лексичного наповнення.

Саме лексичне значення диктує вибір англійського еквівалента в кожному конкретному випадку:

1) той, що відноситься до дитинства або дитини – *child's/children's/baby/juvenile*; 2) притаманний дитині – *childish*; 3) притаманний немовляті – *infantile*; 4) наївний, по-дитячому невинний – *childlike*. Як бачимо, український прикметник далеко не завжди передається прикметником в англійській мові. В українському перекладі прикметник «дитячий» є відносним, вказуючи на ознаки і якості явищ, предметів і інших понять через відношення або належність до інших об'єктів. Але особливістю англійської мови є те, що в значенні відносних прикметників дуже часто вживаються визначальні іменники (іменники, що використовуються як препозитивні означення перед іншими іменниками). Тому у багатьох випадках українському відносному прикметнику перед означуваним іменником відповідає в англійській мові не прикметник, а визначник-іменник, нерідко в присвійному відмінку. Наприклад, *children's diseases* – дитячі хвороби; *child's/children's anemia* – дитяча анемія; *child's/children's infection* – дитяча інфекція; *child prostitution* – дитяча проституція; *baby powder* – дитяча присипка. Поряд із наведеними прикладами, де в якості

відносного українського прикметника в англійській мові еквівалентом є іменник, паралельно існують форми з прикметниками *infantile*, *juvenile* або *pediatric*. Наприклад, *children's/infantile diseases*; *children's/infantile mortality*; *children's/infantile infection*; *children's/pediatric polyclinic*; *juvenile delinquency*; *juvenile neurosyphilis*. Вибір того чи іншого еквівалента чітко зумовлений конкретним лексичним наповненням – в даному випадку періодом розвитку дитини.

Ми провели дослідження 100 лексичних одиниць-словосполучень, що в перекладі на українську мову містять поняття «дитячий», і отримали наступні результати: 25% термінів містять слово *infantile*, 13% – *children's*; 5% – *child*, *baby*, *pediatric*; 3-2% – *child's*, *childish*, *juvenile*, *infant*. Крім того, 5% становлять епоніми типу *Gianotti-Crosti syndrome* – дитячий папулярний акродерматит, або Джанотті-Крості синдром. Деякі англійські слова та словосполучення взагалі не містять вище перерахованих слів із значенням «дитячий» або «дитина», хоча в українському перекладі без них неможливо обійтись. Для прикладу: *nursery school* – дитячий садок (від 3 до 5 у Великій Британії, від 4 до 6 у США); *nursery rhymes* – дитячі пісеньки; *afterbirth* – дитяче місце (послід); *feeding bottle* – дитяча пляшечка; *playpen* – дитячий манеж; *pram* – дитячий візочок; *orphanage* – дитячий будинок для сиріт; *gum-rash* – дитяча висипка-кропивниця; *malignant malnutrition* – дитяча пелагра.

Отже, нами встановлено, що структура більшості (25%) англійських лексичних одиниць, що в перекладі на українську мову містять слово «дитячий», є комбінацією «відносний прикметник + іменник»; на другому місці (13%) знаходиться сполучення «визначник-іменник у присвійному відмінку + означуваний іменник». Визначник-іменник виступає в ролі препозитивного означення. Через те, що англійські прикметники не відмінюються, між ними та означуваними іменниками не існує граматичного узгодження, яке є в українських відповідниках.

Для чіткості та правильності перекладу слід розпізнавати певні лексичні трансформації та особливості, що мають місце у текстах оригіналу і його перекладах, вміти адекватно підібрати потрібний еквівалент. Тому, виконуючи офіційно-ділові переклади, дуже важливо виокремити саме влучні конструкції, які забезпечують потрібну передачу матеріалу в тій чи іншій ситуації.

Подальше вивчення цього питання планується спрямувати на дослідження способів передачі матеріалу, а саме, конкретизацію та генералізацію значення слова, а також на структуру відносних прикметників та визначників-іменників, що використовуються в медичній фаховій літературі.

Гешко Н.Я., Стегніцька Л.В.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ У ЛІНГВІСТИЦІ

Кафедра іноземних мов

Буковинський державний медичний університет

Поле як лінгвістичне явище перебуває в центрі уваги мовознавців протягом останніх десятиліть. Існують різні визначення цього терміна.

Поняття ЛСП розроблене Е. Оксааром і О. Духачеком, хоча термін «поле» ввели до обігу семасіології німецькі мовознавці Г. Іпсен і Й. Трір, а семантичне поле описав Л. Вейсгербер. Перше визначення терміна «семантичне поле» як сукупності лексем, що мають інтегральне значення, належить Г. Іпсену.

Інакше розглядає «семантичне поле» В. Порціг. Ним на перший план висунуті слова як самостійні мовні одиниці та основні зв'язки їх значень, що виявляються у словосполученнях та словах. В. Порціг намагався виявити зв'язки, що закладені в самих значеннях слів. «Його поля – прості співвідношення, які складаються з дієслова та суб'єкта чи об'єкта або прикметника і іменника». При цьому домінуючими є слова, здатні виражати ознаки та виконувати предикативну функцію, тобто дієслова та прикметники. Отже, тільки дієслово та прикметник може бути ядерним елементом «семантичного поля». Саме ж поле включає в себе ті мовні елементи, що сполучаються з ядерним. Таким чином, «семантичне поле» Порціга ґрунтується на валентних властивостях слів та є синтагматичним утворенням, на відміну від парадигматичних полів Тріра.

Варта уваги думка Ф. Жилка, який визначав семантичне поле як складну функціональну системно-структурну одиницю лексико-семантичного рівня. Він наголошував на тому, що об'єднання слів у лексико-семантичне поле можливе лише за наявності спільних значеннєвих сем, що забезпечують семантико-сміслові зв'язки в межах утвореної одиниці.

О. Селіванова розглядає лексико-семантичне поле як парадигмальне об'єднання певної частини мови за спільністю інтегрального компонента значення. Вона зазначає, що лексико-семантичне поле має свій центр, котрий включає найбільш уживані слова з яскравим інтегральним компонентом, та периферію, яка містить слова менш частотні за вживанням, стилістично забарвленні.

Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів за редакцією С. Єрмоленко узагальнює та систематизує думки Г. Іпсена, В. Порціга, І. Штерна щодо сутності поняття «поле», визначаючи його як сукупність мовних одиниць, переважно лексичних, об'єднаних спільністю змісту, одним поняттям, функціональною подібністю позначуваних явищ.

У сучасній лінгвістиці лексико-семантичне поле – це семантико-парадигматичне утворення, що має певну автономність і специфічні ознаки організації: спільну нетривіальну частину у тлумаченні, ядерно-периферійну структуру, існування зон семантичного переходу. Їхня будова повторює принципову